

УДК 327.82 (94) «1945/...»

DOI: <https://doi.org/10.33782/2708-4116.2024.3.273>

Ольга Владюк*

ОСОБЛИВОСТІ КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ АВСТРАЛІЇ

Анотація: *Стаття присвячена аналізу особливостей культурної дипломатії Австралії, яка є важливим інструментом для просування національних інтересів і зміцнення своєї позиції на міжнародній арені. Особливу увагу приділено ролі культурних інституцій, таких як Міністерство закордонних справ і торгівлі та Creative Australia, у формуванні та реалізації культурних стратегій і програм, взаємодії Австралії з країнами Тихоокеанського регіону, Азії, Західної Європи, Близького Сходу та Африки, що є пріоритетним напрямом зовнішньої політики.*

Стаття також аналізує використання австралійської культури як м'якої сили у глобальному контексті, підкреслюючи її вплив на покращення іміджу країни та розвиток міжкультурного діалогу.

Ключові слова: *культурна дипломатія, зовнішня політика, Австралія, м'яка сила, міжнародний імідж, культурні обміни, абorigени*

Вступ. Термін «культурна дипломатія» був введений американським дослідником Фредеріком Чарльзом Баргхорном у 30-х роках ХХ ст. Баргхорн трактував культурну дипломатію як «маніпуляцію культурними зв'язками з пропагандистською метою», що стосувалося практики в СРСР. Однак вперше визначення терміну було використано під час круглого столу в Монако у 1967 р. У доповіді «Культурна політика: попереднє дослідження» політику в сфері культури було визначено як сукупність операційних принципів, адміністративних і бюджетних практик та процедур, що забезпечують основу для культурної діяльності держави.

Хоч термін «культурна дипломатія» і почав інтенсивно використовуватися у ХХ ст., обговорення сутності поняття продовжується і сьогодні. Культурна дипломатія є важливою складовою зовнішньої політики кожної країни, оскільки вона сприяє підтримці добрих відносин з іншими країнами, залученню іноземних інвестицій, просуванню національних інтересів і культури, а також підвищенню міжнародного впливу та формуванню іміджу на міжнародній арені. І оскільки не існує універсальної культурної політики, яка б підходила всім країнам, кожна держава формує власну політику у сфері культури, враховуючи свої власні культурні цінності та цілі.

Культурна дипломатія Австралії має унікальні особливості, що відображають її багатокультурну природу та географічне положення. Вона відіграє важливу роль у формуванні міжнародного іміджу країни та зміцненні зв'язків з іншими державами. Основною метою культурної дипломатії є просування австралійських цінностей, традицій і мистецтв на міжнародній арені, що сприяє розвитку взаєморозумінню та співпраці між націями.

* Владюк Ольга Сергіївна – магістр міжнародних відносин, провідний фахівець Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Миколаїв, Україна);

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1506-719X>; e-mail: vladiukjob@gmail.com

Австралія, як одна з наймолодших націй, активно використовує культурну дипломатію для того, щоб заявити про себе на світовій арені. Країна прагне показати себе як відкриту та толерантну державу, яка цінує різноманітність і підтримує багатокультурний діалог. Важливою складовою культурної дипломатії Австралії є активна підтримка та просування місцевих митців і культурних проєктів за кордоном. Міністерство закордонних справ та торгівлі й інші організації фінансують і реалізують численні культурні заходи, фестивалі, виставки, гастролі, які демонструють австралійське мистецтво у всьому його розмаїтті. Участь у міжнародних кінофестивалях, виставках сучасного мистецтва та театральних постановках дозволяє австралійським митцям презентувати себе та свої роботи міжнародній аудиторії й налагоджувати контакти з іноземними колегами.

Особливу увагу в культурній дипломатії Австралії приділяють корінним народам та їх культурній спадщині. Визнання та підтримка австралійських аборигенів є важливим елементом національної ідентичності. Культурні програми, що акцентують увагу на традиціях корінних народів Австралії, сприяють їх збереженню та популяризації у всьому світі та водночас підкреслює унікальність австралійської культури.

Вивчення культурної дипломатії Австралії є актуальним сьогодні, оскільки вона ефективно використовує м'яку силу для впливу на інші країни через культуру, мистецтво та спільні цінності. Це допомагає формувати позитивний міжнародний імідж Австралії. Крім того, багатокультурний досвід Австралії служить прикладом успішної інтеграції різних культур, що важливо у глобалізованому світі. Враховуючи її географічне положення та роль у регіоні Азії та Тихого океану, культурна дипломатія Австралії є ключовим елементом її зовнішньої політики та взаємодії з іншими державами.

Історіографія проблеми. Питання становлення й особливості культурної дипломатії Австралії досліджує незначна кількість науковців. Серед них можна виокремити двох наших вітчизняних науковців, а саме О. Зернецьку та М. Трофименко. Зокрема, О. Зернецька¹ проаналізувала історичні періоди розвитку національної літератури, кіноіндустрії, що призвело до буму кіновиробництва та спричинило зростання інтересу до австралійського кіно в усьому світі. М. Трофименко² аналізує роль інституцій Австралії, які реалізують як публічну, так і культурну дипломатію країни.

Досліджуване питання також вивчають і зарубіжні дослідники, зокрема, Б. Беннетт у статті «Дипломатія культурних відносин: Австралійський погляд»³ простежує зміни в історії культурних відносин країни через Департамент закордонних справ уряду Австралії та роль австралійських студій у культурній дипломатії. К. Кіз-Стетхем у роботі «Міжнародна культурна дипломатія Австралії»⁴ розкрила повернення інтересу до міжнародної культурної дипломатії Австралії, а також недоліки фінансування міжнародних культурних обмінів і співробітництва Австралії з іншими країнами. Д. Чей у своїй лекції «Культурна

¹ Зернецька О.В. Роль культурної політики Австралії у створенні позитивного іміджу країни у світі // Зовнішні справи. 2020. № 5-6. С. 48-55. DOI: 10.46493/2663-2675-2020-5-6-8

² Трофименко М. Публічна дипломатія Австралії // Вісник Маріупольського державного університету. 2016. Вип. 17. С. 278-289.

³ Bennett B. Cultural relations diplomacy: An Australian angle // GAST Newsletter: Gesellschaft für Australienstudien, 2003. P. 4-8.

⁴ Keys-Statham Ch. Australia's International Cultural Diplomacy // Australian Policy and History. 2013. 7 p. URL: https://www.academia.edu/5947121/Australias_international_cultural_diplomacy

дипломатія та австралійсько-китайські відносини»⁵ розкрила ключові аспекти культурної дипломатії між Австралією та Китаєм. М.К. Тайлер «Дипломатія в дії: австралійський досвід» зосереджується на ролі культурної дипломатії у відносинах Австралії з Азією та Тихоокеанським регіоном⁶.

Метою статті є аналіз і вивчення специфіки австралійської культурної дипломатії, включаючи її стратегічні цілі, основні напрями діяльності та роль культурних інституцій, спрямованих на просування австралійської культури за кордоном, а також дослідити вплив на зміцнення міжнародного іміджу Австралії та розвиток міжкультурного діалогу.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення таких наукових завдань: а) проаналізувати історичні передумови розвитку культурної дипломатії Австралії; б) визначити основні стратегічні цілі культурної дипломатії Австралії; в) проаналізувати ключові напрями діяльності культурних інституцій Австралії та її взаємодію з іншими країнами.

Виклад основного матеріалу. Культурна дипломатія Австралії має глибоке коріння, що бере початок з часів колоніального періоду, коли країна почала формувати свою культурну ідентичність і розширювати міжнародні зв'язки. На початку ХХ ст. країна почала відкриватися для світу, тому уряд створив Національну раду для поширення знань про Австралію в інших країнах і забезпечення лояльного ставлення до неї. Після Другої світової війни уряд Австралії став більш активно використовувати культурну дипломатію для зміцнення своїх міжнародних зв'язків. У 1970-х роках країна зосередилась на культурному співробітництві з країнами Азії та Тихоокеанського регіону. У 1987 р. було створено Міністерство закордонних справ і торгівлі, який зосередив увагу на просуванні культури та мистецтва Австралії. У 1990-х роках австралійський уряд став активно просувати свої культурні цінності та мистецтво за кордоном, зокрема через програму «Ознайомтеся з Австралією», яка дозволяла місцевим митцям і культурним працівникам виступати за межами країни. Сьогодні ці історичні передумови служать основою для розуміння сучасних підходів і стратегій у культурній дипломатії.

Основними стратегічними цілями культурної дипломатії Австралії є покращення міжнародного іміджу країни, зміцнення двосторонніх відносин, підтримка культурного обміну та співпраці, а також просування австралійської культури на світовій арені.

Австралія активно співпрацює з іншими країнами та міжнародними організаціями у культурній сфері. Країна підписала 108 договорів, що передбачають певну форму культурної угоди, ще 97 міжнародних договорів, які стосуються інтелектуальної та промислової власності, низка з яких пов'язана з мистецтвом і культурою.

Одним з найважливіших договором у сфері культурі є Конвенцію ЮНЕСКО про всесвітню спадщину 1972 р. Австралія взяла на себе зобов'язання охороняти пам'ятки світової культурної та природної спадщини. У 2009 р. Австралія приєдналася до Конвенції ЮНЕСКО про охорону та заохочення різноманітності форм культурного самовираження, згідно з якою країна повинна кожні чотири роки звітувати перед Міжурядовим комітетом про заходи, вжиті для захисту та сприяння різноманітності форм культурного самовираження на її території та на міжнародному рівні⁷.

⁵ *Chey J.* Cultural diplomacy and Australia-China cultural relations // AIIA NSW Branch Charteris Lecture. 2010. P. 1-24.

⁶ *Tyler C.M.* Diplomacy at Work: The Australian Experience. Melbourne University Publishing. 2014.

⁷ UNESCO. Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage. 1972. URL: <https://whc.unesco.org/en/conventiontext/>

У відповідь на виконання Конвенції ЮНЕСКО про заборону та запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та передачі права власності на культурні цінності, Австралія прийняла Закон про захист культурної спадщини 1986 р.

Іншими важливими законами Австралії є Закон про Австралійську комісію зі спадщини 1975 р., Закон про спадщину 1977 р. у Новому Південному Уельсі та Закон про охорону спадщини аборигенів і жителів островів Торресової протоки 1984 р.

Національні та регіональні програми спрямовані на збереження та відновлення історичних об'єктів, що мають значне культурне та національне значення для країни. Крім того, зусилля з популяризації й охорони культурних традицій місцевих аборигенних народів є важливою складовою політики збереження культурної різноманітності Австралії.

Основними інституціями, що відповідають за культурну дипломатію, є:

- Міністерство закордонних справ і торгівлі;
- Screen Australia;
- Creative Australia;
- Artbank Sydney;
- Національний інститут драматичного мистецтва;
- Австралійський інститут міжнародних відносин;
- Рада з міжнародних відносин та інші.

Міністерство закордонних справ і торгівлі співпрацює з іншими країнами та міжнародними організаціями задля підтримки культурних обмінів, фестивалів, виставок тощо. У Стратегії публічної дипломатії на 2014–2016 рр. Міністерство закордонних справ і торгівлі заявило про намір зосередитися на ініціативах «публічної дипломатії», які підкреслюють статус Австралії як провідного центру інновацій, бізнесу, інвестицій, туризму й освіти. Також було оголошено про зміцнення взаємодії з Індо-Тихоокеанським регіоном⁸.

Залучення Міністерства закордонних справ і торгівлі до зовнішньої культурної політики здійснюється переважно через фонди, ради та інститути, а також через Австралійську програму грантів культурної дипломатії. Програма орієнтована чотири пріоритетні регіони: Азію, Південно-Тихоокеанський регіон, Америку та Західну Європу, Близький Схід та Африку.

В Австралії також існує Screen Australia. Це державний орган, що фінансує кіно- та телеіндустрію, а також представляє артистів на заході та на світових ринках. Наразі Австралія має двосторонні договори з Китаєм, Південною Кореєю, Сінгапуром, Ізраїлем, Німеччиною, Ірландією, Італією, Великобританією, Францією, Новою Зеландією, Канадою та Південною Африкою⁹.

Окрім урядових організацій важливу роль у просуванні культурної політики відіграє приватна установа Creative Australia, яка підтримує та фінансує проекти у сфері культури та мистецтва в межах країни та за кордоном. Установа функціонує відповідно до положень Закону про творчу Австралію 2023 і керується основними напрямками та принципами, що викладені у національній культурній політиці Австралії. Основними функціями Creative Australia є підтримка австралійської мистецької практики; підтримка мистецьких практик аборигенів і мешканців островів Торресової протоки та сприяння участі громадськості у мистецтві¹⁰.

⁸ Australian Public Diplomacy Strategy 2014–16. URL: <https://bit.ly/464fM3s>

⁹ Screen Australia. Annual report 2018–2019. URL: <https://bit.ly/4cZp5E3>

¹⁰ Creative Australia. Corporate Plan 2023–2027. URL: <https://creative.gov.au/about-us/strategy-and-corporate-plan/>

Митцям, творчим особистостям та організаціям надається можливість скористатися економічними та культурно-творчими можливостями, що пропонуються за кордоном. Все це створює суспільну цінність для австралійської громади та зміцнює її репутацію як витонченої та креативної нації.

До структури Creative Australia входять різноманітні спеціалізовані відділи та сектори:

- Відділ культури та мистецтва аборигенів, що забезпечує права етнічних меншин на власний культурний розвиток;
- Літературний відділ, який підтримує австралійських письменників, надаючи гранти та замовлення на роботи;
- Відділ сценічного мистецтва, програми якого спрямовані на розвиток музики, драми, танцю;
- Комісія з австралійських фільмів, що сприяє розвитку національного телебачення та кінематографа;
- Національний музей Австралії, який займається збереженням і дослідженням наукових колекцій з територій Австралії, де проживають аборигени;
- Національна бібліотека Австралії збирає матеріали, які мають відношення до історії та культури Австралії;
- Австралійська національна галерея, яка не тільки просуває культуру та мистецтво Австралії за кордоном, але є місцем для культурного обміну та співпраці з галереями країн-партнерів.

У 1980 р. був заснований Artbank, який підтримує сектор сучасного мистецтва Австралії, сприяючи розвитку австралійських художників шляхом придбання їх робіт і популяризації цінностей австралійського мистецтва серед міжнародної публіки. Artbank розміщує твори мистецтва в австралійських посольствах, міжнародних організаціях і закордонних установах, забезпечуючи доступ до сучасного мистецтва Австралії майже у 70 країнах¹¹.

Провідною школою виконавчого мистецтва в Австралії є Національний інститут драматичного мистецтва¹², метою якого є розширення можливостей оповідачів. Школа дає своїм студентам професійну освіту, щоб вони могли будувати успішну кар'єру в сфері мистецтва.

Австралійський інститут міжнародних відносин і Рада з міжнародних відносин також беруть активну участь у культурній дипломатії. Їх внесок включає проведення досліджень, формування стратегій і надання рекомендацій для підвищення ефективності зусиль Австралії в галузі культурної дипломатії та сприяння співпраці з іншими країнами у сфері культури.

Уряд Австралії та культурні інституції просувають культуру країни через різноманітні заходи, виставки, фестивалі, концерти та культурні обміни. Одним із ключових аспектів культурної політики є освіта. Наприклад, австралійські дипломи користуються особливим попитом у таких країнах, як Китай, Південно-Східна Азія, Тихоокеанський регіон та ОАЕ.

¹¹ Artbank Sydney. URL: <https://www.artbank.gov.au/about-artbank>

¹² National Institute of Dramatic Art (NIDA). URL: <https://www.nida.edu.au>

На сьогоднішній день Австралія зміцнила свої позиції як провідний світовий постачальник освіти для іноземних студентів, посідаючи третє місце у світі. Сектор вищої освіти отримує значне державне фінансування, яке щорічно перевищує 15 млрд. австралійських доларів. У 2018 р. австралійські заклади прийняли майже 445 тисяч іноземних студентів, позиціонуючи Австралію як грізного претендента на звання другого за популярністю місця навчання.

Щоб підтримати цілі розвитку країн-партнерів і розвивати позитивні відносини, уряд Австралії надає стипендії особам із країн, що розвиваються. Австралійська програма стипендій, започаткована у 2007 р. Міністерством закордонних справ і торгівлі, надала загалом 26 044 довгострокових стипендій і 20 261 короткострокову стипендію.

Уряд Австралії посилює культурні та міжлюдські обміни через двосторонні організації. До них належать Рада Австралія-АСЕАН; Рада Австралія-Китай, Національний фонд австралійсько-китайських відносин і Рада Австралія-Індія, Австралійсько-індонезійський інститут, Австралійсько-Японський фонд та Австралійсько-Корейський фонд. Австралійсько-Малайзійський та Австралійсько-Таїландський інститути були об'єднані в Раду АСЕАН, яка працює з усіма країнами Південно-Східної Азії. Ця співпраця призвела до створення Консультативної групи з австралійсько-африканських відносин у 2015 р. для вирішення питань співпраці Австралії з Африкою на південь від Сахари. З метою зміцнення відносин з арабськими та латиноамериканськими країнами було створено ще два органи – Раду австралійсько-арабських відносин, на додаток до Ради австралійсько-латиноамериканських відносин.

Фінансування цих організацій надається Міністерством закордонних справ Австралії через Програму грантів міжнародних відносин. На основі двосторонньої співпраці були започатковані інші ініціативи, зокрема Австралійсько-Сінгапурська мистецька група.

В Австралії існує низка урядових програм, що підтримують міжнародне співробітництво у галузі науки, досліджень та інновацій, зокрема:

- Австралійсько-китайський фонд науки та досліджень, що сприяє діяльності на підтримку довготривалих партнерських відносин між австралійськими та китайськими дослідниками;
- Австралійсько-індійський фонд стратегічних досліджень, сприяє співпраці між австралійськими та індійськими дослідниками, формуючи довгострокові альянси між дослідницькими організаціями обох країн з метою підтримки їх подальшого розвитку;
- Австралійсько-Індонезійський інститут прагне зміцнити відносини між Австралією та Індонезією таким чином, щоб сприяти взаєморозумінню та міжлюдським зв'язкам. Програма інституту спрямована на підвищення обізнаності громадськості про важливість Австралії та Індонезії і навпаки;
- Австралійсько-індонезійська програма мусульманських обмінів, що об'єднує мусульманських діячів, громадських активістів і нових лідерів з усієї Індонезії та Австралії та зосереджується на формуванні кращого розуміння багатокультурного розмаїття обох країн;
- Австралійсько-японський фонд, що сприяє взаємодії між Австралією та Японією через підтримку зв'язків між людьми, просування сучасного іміджу Австралії, інформоване обговорення двосторонніх питань, надання грантів на проекти у сферах комунікації, економіки, освіти, науки, культури та спорту;

• Рада з питань австралійсько-латиноамериканських відносин, яка є консультативним органом, фінансованим Міністерством закордонних справ і торгівлі, який об'єднує експертів для сприяння взаємодії між Австралією та Латинською Америкою у сферах бізнесу, освіти, сталого розвитку, туризму та культури, а також підвищення обізнаності про ці регіони один в одного

• Програма мусульманських обмінів Австралія-АСЕАН надає можливість молодим мусульманським лідерам з Австралії та країн АСЕАН взяти участь у діалозі та культурному обміні на рівні громади, відображаючи розмаїття мультикультурної Австралії та мусульманських громад Південно-Східної Азії;

• Програма Австралії та АСЕАН для молодих лідерів, спрямована на посилення лідерського потенціалу учасників, зміцнення міжлюдських, професійних та інституційних мереж між Австралією та Південно-Східною Азією, а також демонстрацію креативності, інновацій і підприємництва в обох регіонах;

• Проект «Австралійсько-корейський обмін працівниками органів місцевого самоврядування: налагодження професійних і культурних зв'язків між колегами», який зміцнює зв'язки між австралійськими та корейськими органами місцевого самоврядування на індивідуальному, професійному, парламентському та регіональному рівнях.

Щодо просування мови, то Австралія не дуже активна у цьому питанні, як інші англomовні країни. Одна в Австралії функціонує Асоціація англійської мови Австралії, що об'єднує понад 120 мовних коледжів, технічних закладів університетів тощо. У 2018 р. було залучено майже 180 тисяч студентів англійської мови з майже 150 країн світу. Найбільше студентів приїхало з Китаю, Південної Кореї, Японії, Таїланду, Тайваню, В'єтнаму, Індії, Бразилії, Колумбії, Іспанії¹³.

Однак, Австралія стикається з глобальною конкуренцією у сфері викладання англійської мови з боку таких країн як Великобританія, США та Філіппіни. У результаті уряд запровадив Стратегію міжнародної участі у сфері викладання англійської мови до 2025 року¹⁴, щоб забезпечити лідерство Австралії у цій галузі. Цей крок не є несподіваним, враховуючи очікувану високу грошову вартість ринку вивчення англійської мови до 2027 р., а географічно Азійсько-Тихоокеанський регіон є лідером на ринку вивчення англійської мови.

Поширенню культури та мистецтва в Австралії також сприяють ЗМІ та інтернет-платформи. Програми, виставки та події, пов'язані з культурою, активно рекламуються через телебачення, радіо, веб-сайти та соціальні медіа, що дозволяє великій аудиторії отримати доступ до культурної інформації та подій.

Австралійська радіомовна корпорація є національною медіа-корпорацією. Корпорація є громадською організацією, яка переважно фінансується за рахунок державних грантів¹⁵. Друга телекомпанія, що фінансується державою, Спеціальна корпорація телерадіомовлення, надає радіо-, телевізійні та цифрові програми, які представляють

¹³ English Australia. National ELICOS Market Report 2019: Executive Summary. 2020. URL: <https://www.englishaustralia.com.au/documents/item/1010>

¹⁴ ICEF Monitor. New strategy aims to establish Australia as global leader in English language teaching. 2020. URL: <https://bit.ly/3Y88gTv>

¹⁵ ABC. Annual Report 2019. URL: <https://www.abc.net.au/about>

різноманітну природу та багатокультурність країни¹⁶. Австралійська радіомовна корпорація має 11 бюро та кореспондентів у різних країнах, зокрема в Пекіні, Бангкоку, Лондоні, Токіо, Вашингтон та інші. Основною метою Спеціальної корпорації є надання багатомовних і багатокультурних радіо- та телевізійних програм, які навчають, інформують і розважають австралійців. Ці програми представляють багатокультурний характер країни.

Поряд зі своєю місією інформувати австралійських громадян за кордоном, метою Корпорацій було підвищити обізнаність міжнародної спільноти про Австралію та позиції Австралії до світових проблем.

В Австралії діє широкий спектр програм, що дозволяють митцям налагоджувати зв'язки з колегами з інших країн світу. Однією з таких програм є програма від Asialink, яка спрямована на взаємодію між Австралією та Азією.

Великі міжнародні мистецькі фестивалі створюють унікальні можливості для професійної співпраці між австралійськими та міжнародними митцями. Прикладом такого співробітництва є постановка Мельбурнського фестивалю 2010 року «Сім пісень, які ми залишимо по собі», що об'єднала співаків з Ірландії, Сполучених Штатів та Великої Британії з корінними австралійськими виконавцями¹⁷.

Іншим прикладом є проект Connect2Abilities, який спрямований на інклюзію та залучення людей з інвалідністю. Проект сприяє культурній взаємодії між практиками мистецтва для людей з інвалідністю, науковцями та політиками з Австралії та Кореї з метою підвищення соціальних, мистецьких та економічних можливостей, налагодження зв'язків і мереж, обміну знаннями та навичками, а також зміцнення міжкультурного розуміння мистецтва для людей з інвалідністю¹⁸.

Також прикладом успішної культурної дипломатії Австралії може слугувати її участь у Всесвітній виставці ЕХРО-88 у Брісбені. Цей захід зібрав представників більш ніж 70 країн і став платформою для демонстрації культурної різноманітності та технологічних досягнень Австралії.

У зовнішній політиці Австралії також важливу роль відіграє збереження культурної спадщини та мультикультуралізму. Уряд і численні громадські організації активно займаються збереженням і відновленням історичних пам'яток, музеїв, археологічних об'єктів та інших елементів культурної спадщини. До їхньої діяльності входять реставраційні роботи, а також організація виставок і заходів, присвячених історії та традиціям народу.

Два століття тому, ще до приходу європейців, культура Австралії була культурою її корінних народів. З прибуттям британських поселенців у 1788 р. європейська цивілізація поступово почала проникати на материк. У 1930-х роках велика кількість емігрантів з Центральної Європи оселилась в Австралії на постійне місце проживання¹⁹.

Прихід європейців кардинально змінив кожен аспект традиційного життя австралійських аборигенів. Сьогодні жодна аборигенна громада не зберегла свою цілісність

¹⁶ SBS Annual Report 2023. URL: <https://bit.ly/3xUb5g8>

¹⁷ AustralianStage. 2010 Melbourne International Arts Festival launched. 2010. URL: <https://bit.ly/3Y4iNPY>

¹⁸ Connect2Abilities: Creating Australia-Korea People-to-People Connections in Disability Arts. URL: <https://bit.ly/4bQpYhy>

¹⁹ Ozdowski S. Australia: Imigracja i wielokulturowość // Krakowskie Studia Międzynarodowe. 2016. № 4. P. 176.

і незалежність. Очікуючи на емігрантів з Європи аборигени сподівалися на взаємну повагу, але незабаром зрозуміли, що в них зовсім інші цінності. Ґрунтуючись на принципі рівності, Австралія поважає культурне й етнічне розмаїття. Урядові та громадські інституції сприяють розвитку мультикультурного суспільства, заохочуючи збереження та вивчення традицій, мов, звичаїв та обрядів різних культурних груп.

Будучи багатонаціональною країною, Австралія в останні роки спостерігала постійне зростання кількості австралійців, народжених за кордоном, та емігрантів з інших країн. Однією з головних цілей культурної політики уряду є забезпечення права етнічних менших на незалежний культурний розвиток. Велика увага приділяється просуванню національних талантів шляхом виявлення та підтримки найталановитіших людей і заохочення кожного до розвитку в різних галузях. Важливо також підвищувати обізнаність громадськості про важливість власної культурної спадщини.

Австралія, відома своєю багатокультурною ідентичністю й інклюзивними цінностями, гармонійно поєднує різноманітні культури, мови та традиції, що відображає справжню сутність країни. Право австралійців зберігати свою культурну спадщину та мати подвійне громадянство є фундаментальним принципом, який підтримує багатство та різноманітність суспільства. Примусова відмова від громадянства предків на користь австралійської натуралізації може розглядатися як дискримінаційний захід, що стирає важливу частину австралійської ідентичності та пригнічує справжній голос нації. Повага до подвійного громадянства підтверджує прихильність Австралії до інклюзивності та рівних прав, збагачуючи націю через багатогранний культурний внесок її громадян.

У контексті глобалізації та швидких змін у сучасному світі, збереження культурної спадщини та розвиток мультикультурного суспільства є ключовими завданнями для забезпечення сталого розвитку та збереження унікальних культур Австралії. Це сприяє створенню відкритого, толерантного та взаєморозуміючого суспільства, яке цінує та поважає культурне й етнічне різноманіття, що становить силу та багатство країни.

Національні ініціативи спрямовані на створення сприятливого середовища для різних культурних груп, підтримку різноманітності мов, а також вивчення та відзначення культурних традицій різних національностей.

На сьогоднішній день у всіх штатах і територіях Австралії активно впроваджуються політики та програми, спрямовані на підтримку мультикультуралізму. Остання федеральна заява щодо мультикультурної політики була оприлюднена у 2003 р. з терміном дії до 2006 р., і після цього не виникало нових федеральних ініціатив у цьому напрямку²⁰.

У грудні 2008 р. уряд Австралії анонсував утворення Австралійської мультикультурної консультативної ради, яка нині відома як Австралійська мультикультурна рада. Ця ініціатива спрямована на надання рекомендацій уряду з питань сприяння соціальній єдності та подолання расизму і нетерпимості шляхом позитивної взаємодії з різноманітністю. У своїй першій заяві до уряду під назвою «Народ Австралії», рада підкреслила постійну важливість мультикультуралізму для країни. Документ містив рекомендації щодо забезпечення рівних можливостей для всіх австралійців, протидії

²⁰ Kolet E. Multiculturalism: a review of Australian policy statements and recent debates in Australia and overseas. Parliamentary Library (Australia). 2010. P. 1. URL: <https://bit.ly/4bNXncl>

дискримінації, упередженням і расизму, а також створення умов для участі всіх членів суспільства у його житті²¹.

Австралійські штати та території активно розвивають політику й програми, спрямовані на підтримку мультикультуралізму. Наприклад, у Новому Південному Уельсі керівництво цим напрямком здійснюється через Комісію зі зв'язків з громадськістю мультикультурного Нового Південного Уельсу²², в штаті Вікторія – Вікторіанська багатокультурна комісія²³, мультикультурну політику Південної Австралії координує Мультикультурна Південна Австралія²⁴, у Квінсленді мультикультурна політика формується через діяльність Управління у справах мультикультуралізму Квінсленду²⁵, у Західній Австралії координацію мультикультурних питань веде Управління мультикультурних інтересів²⁶, у Тасманії керується агентством «Мультикультурна Тасманія»²⁷, мультикультурну політику в Австралійській північній території координує Управління у справах мультикультуралізму²⁸.

У громадській дипломатії корінних народів важливу роль грає взаємодія з міжнародними організаціями та партнерами з інших країн. Наприклад, Угода про партнерство та співпрацю між Австралією та Європейським Союзом²⁹, підписана у 2017 р., містить положення про співпрацю в галузі прав корінних народів і захисту їхніх прав. Також, Австралія підписала Декларацію Організації Об'єднаних Націй про права корінних народів у 2009 р. та прийняла низку інших міжнародних зобов'язань щодо захисту прав корінних народів³⁰.

У результаті багаторічної кампанії було досягнуто міжнародного визнання прав корінних народів і прийнята «Універсальна декларація прав корінних народів», яка визнає права корінних народів на землю, воду й інші природні ресурси, а також право на збереження своєї культури та традицій.

Крім того, іншим успішним прикладом громадської дипломатії корінних народів в Австралії є кампанія «Ямалка-2». Ця кампанія була спрямована на заборону видобутку газу на узбережжі Західної Австралії, де мешкає багато корінних народів³¹.

²¹ Ibid. P. 20-26.

²² Ethnic Affairs Commission of NSW, Participation: report to the Premier, June 1978. Sydney: Government Printer NSW, 1978. URL: http://www.multiculturalaustralia.edu.au/doc/ethaffairsnsw_6.pdf

²³ Victorian Multicultural Commission Act 1993 // Making Multicultural Australia website. URL: http://www.multiculturalaustralia.edu.au/doc/sheppard_multvic.pdf

²⁴ Multicultural South Australia (MSA) // South Australian Multicultural and Ethnic Affairs Commission. URL: <http://www.multicultural.sa.gov.au/commission.htm>

²⁵ Queensland Government, A multicultural future... for all of us – discussion paper. URL: <http://www.multicultural.qld.gov.au/be-involved/documents/maq-policy.pdf>

²⁶ Office of Multicultural Interests (OMI) // Western Australian Charter of Multiculturalism. URL: http://www.omi.wa.gov.au/omi_charter.asp

²⁷ Department of Premier and Cabinet, Tasmanian Advisory Council on Multicultural Affairs // Department of Premier and Cabinet. URL: <https://bit.ly/3WjPib8>

²⁸ Department of the Chief Minister, Building on the Territory's diversity, Northern Territory Government. Darwin, 2005. P. 1. URL: http://www.dcm.nt.gov.au/_data/assets/pdf_file/0004/43753/Multicultural_Policy.pdf

²⁹ Framework Agreement between the European Union and Australia. URL: <https://bit.ly/4f3pNSM>

³⁰ Vaughn Bruce CRS Report for Congress Australia: Background and U.S. Relations // Bruce Vaughn Analyst in Southeast and South Asian Affairs Foreign Affairs, Defense, and Trade, 2015. P.19 URL: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33010.pdf>

³¹ Routledge Handbook of Public Diplomacy // Snow N., Taylor Ph.M., Cull N.J., Vlahos M. and others; edited by Taylor Ph. M. New York: Routledge, 2009. P. 329.

Ще одним із прикладів громадської дипломатії, представленої корінними народами Австралії, – це Національний конгрес корінних народів Австралії, заснований у 2010 р.³² Організація працює над забезпеченням участі корінних народів у прийнятті рішень, які впливають на їхні території та життя, зміцнення діалогу між урядом і корінними народами. Вони також взаємодіють з іншими міжнародними організаціями, зокрема з Міжнародною асоціацією корінних і племінних народів тропічних лісів, для підтримки прав та інтересів корінних народів на світовому рівні.

Також національна ініціатива «Реконкіста» спрямована на зміцнення взаєморозуміння та довіри між корінними народами й іншими громадянами. Ініціатива включає проведення заходів і кампаній з метою підвищення усвідомлення громадськості щодо історії, культури та прав корінних народів, сприяючи процесу реконсиліації³³.

Ще одним прикладом може слугувати кампанія «Універсальна декларація прав корінних народів». Ця кампанія започаткована Аборигенською національною коаліцією та мала на меті забезпечити прийняття Організацією Об'єднаних Націй «Універсальної декларації прав корінних народів»³⁴.

Наведемо ще декілька прикладів конкретних ініціатив громадської дипломатії корінних народів Австралії:

1. У 2017 р. корінний народ Вікторії Taungurung People запустив проект з віртуальної реалізації своєї території через інтерактивну карту. Цей проект дозволяє користувачам досліджувати культурні та природні об'єкти, що існують на території Taungurung, і дізнаватися про їхню історію та значення для корінних народів.

2. У 2019 р. корінний народ Южної Австралії Narungga Aboriginal Community запустив ініціативу з відновлення природи, що має на меті відновлення екосистеми та біорізноманіття на території, яка раніше була використовувана для сільськогосподарської діяльності та викопування каменів. Проект включає розробку плану відновлення та співпрацю з місцевими фермерами й організаціями для забезпечення сталого використання землі.

3. У 2020 р. корінний народ Австралії Yawuru People запустив програму з відновлення та захисту місцевої рибної промисловості та забезпечення сталого використання природних ресурсів. Програма включає у себе розробку стратегій збереження рибних запасів і співпрацю з місцевими урядовими та неурядовими організаціями для забезпечення сталого використання рибних ресурсів. Цього ж року вони запустили проект з розвитку туризму на своїй території з метою підвищення економічної самодостатності та підтримки культурної спадщини. Проект включає розробку туристичних маршрутів і просування культурних івентів, які дають можливість відвідувачам дізнатися про історію та культуру Yawuru People, а також підтримують збереження культурної спадщини на території.

4. У 2021 р. корінний народ Австралії Anangu People розробив і запустив проект з екологічного управління землями на території Uluru-Kata Tjuta National Park. Проект

³² Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT) Annual Report 2015-2016. URL: <http://dfat.gov.au/aboutus/publications/corporate/annual-reports/annual-report-2015-2016/index.html>

³³ AVI Reconciliation Action Plan July 2020 – June 2022. URL: <https://bit.ly/4cQKxey>

³⁴ Зернецька О. Роль культурної політики Австралії... С. 55.

включає реалізацію заходів зі збереження та відновлення біорізноманіття на території парку, а також співпрацю з місцевими та державними урядовими органами з метою забезпечення сталого розвитку регіону та підтримки корінних народів.

У сучасному світі культурна дипломатія знаходиться під сильним впливом глобалізації та інформаційних технологій. Вона стала ключовим інструментом у зміцненні міжнародних відносин, впливаючи на сприйняття та розуміння міжнародних партнерів, а також формування образу країни за кордоном.

Традиційно культурна дипломатія відома своєю спрямованістю на культурний обмін, співпрацю у галузі мистецтва, освіти, науки й інші сфери культурного життя. З появою глобалізації цей підхід зазнав значних змін. Тепер культурна дипломатія охоплює більш широкі аспекти взаємодії, включаючи цифрові медіа, інтернет-платформи та соціальні мережі. Це дає змогу країнам ефективніше просувати свої культурні цінності та ідентичність у глобальному масштабі. Інформаційні технології відкривають нові можливості для культурної дипломатії, надаючи засоби для миттєвого доступу до культурних продуктів і знань. Вони дозволяють ефективно комунікувати з аудиторією у реальному часі, створюючи платформи для діалогу та взаєморозуміння між різними культурами. Сучасні соціальні мережі, такі як Facebook, Instagram, Twitter та YouTube, стали місцями, де культурні інституції та дипломатичні місії активно ведуть свою роботу, просуваючи свої ідеї та цінності.

Проте, глобалізація змінює культурну ідентичність через поширення масових засобів інформації та комунікаційних технологій. Великі медіа конгломерати Заходу та Інтернет стають впливовими агентами у популяризації західних культурних норм, цінностей і способу життя на всіх континентах. Це явище породжує серйозні питання щодо збереження місцевих культур і мовних традицій, оскільки менші та економічно вразливі культури змушені конкурувати з глобальними медіагігантами. Ситуація вимагає уважного вивчення та розробки стратегій для збереження і розвитку культурного розмаїття у всесвітньому контексті.

Культурний активізм виявляється через різноманітні місцеві ініціативи, спрямовані на підвищення усвідомлення про важливість культурної спадщини та мобілізацію підтримки для її збереження. Ці дії можуть приймати різні форми, включаючи кампанії з правозахисту, організацію культурних фестивалів, мистецьких виставок і спільних проєктів на рівні громад, спрямованих на відродження традиційних ремесел, мистецтва та ритуалів. Надаючи громадам можливість активно займатися збереженням своєї культурної спадщини та захищати їхнє право на самовизначення, культурний активізм стає ефективним інструментом протидії гомогенізації під впливом процесів глобалізації.

Завдяки використанню інформаційних технологій, Австралія успішно ділиться своїми ідеями та цінностями з усім світом через Інтернет, соціальні мережі, цифрові платформи й інші канали. Це дозволяє країні привертати увагу широкої аудиторії, включаючи закордонні, і сприяти міжкультурному обміну та взаєморозумінню.

Висновки. Культурна дипломатія Австралії представляє собою значущий аспект її зовнішньої політики, спрямований на підтримку та зміцнення міжнародних відносин через культурний обмін і співпрацю. Австралія активно взаємодіє з різними країнами та міжнародними організаціями, зокрема з країнами Тихоокеанського регіону, Азії, США,

Латинською Америкою, країнами Африки, ЄС та ООН. Уряд країни ініціює багато проектів, програм, стратегій, які сприяють розвитку культурних відносин і співпраці через мистецтво, культуру, освіту. Особливу роль грає та мультикультурна політика, завдяки якій Австралія продовжує зміцнювати свій міжнародний імідж як країни з багатою культурною спадщиною та сучасними творчими досягненнями, що сприяє глибшому взаєморозумінню та співпраці між націями світу.

Таким чином, культурна дипломатія Австралії є важливим інструментом для просування її національних інтересів і підтримки міжнародної співпраці, сприяючи створенню позитивного іміджу країни на світовій арені та зміцненню глобальних зв'язків.

Olha Vladiuk

Features of Australia's Cultural Diplomacy

Abstract: The article analyses the peculiarities of Australia's cultural diplomacy, which is an important tool for promoting national interests and strengthening its position in the international arena. Particular attention is paid to the role of cultural institutions such as the Department of Foreign Affairs and Trade, Creative Australia and others in the development and implementation of cultural strategies and programmes, and Australia's interaction with countries in the Pacific, Asia, Western Europe, the Middle East and Africa, which is a priority area of foreign policy.

The article also analyses the use of Australian culture as a soft power in the global context, emphasising its impact on improving the country's image and developing intercultural dialogue. Today, Australia is strengthening its position as a leading global provider of education for international students. The Australian government is strengthening cultural and people-to-people exchanges through bilateral organisations such as the Australia-ASEAN Council, the Australia-Indonesia Institute, the Australia-China Council, the Australia-Arab Relations Council and others. To date, Australia has not been very active in promoting the language and, moreover, faces international competition in the teaching of English from more popular English-speaking countries.

The Australian government also implements cultural diplomacy through media and online platforms, such as the Australian Broadcasting Corporation and the Special Broadcasting Corporation. The corporations provide radio and television programmes to present Australia's rich culture.

The policy of multiculturalism plays an important role in foreign policy. One of the main goals of the government's cultural policy is to ensure the right of ethnic minorities to independent cultural development. Australian states and territories are actively developing policies and programmes to support multiculturalism. Interaction with international organisations plays an important role in indigenous public diplomacy. For example, the Partnership and Cooperation Agreement between Australia and the European Union, as well as the United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples.

Australia's cultural diplomacy programme serves as a cornerstone, promoting

Australian arts, culture and heritage around the world through exhibitions, festivals and cultural diplomacy missions.

By emphasising inclusivity and diversity, Australia's cultural diplomacy aims to enhance its global influence and promote intercultural dialogue. Through its participation in international cultural events and partnerships with indigenous peoples, Australia underscores its commitment to cultural sustainability and global interconnectedness.

Keywords: cultural diplomacy, foreign policy, Australia, soft power, international image, cultural exchanges, indigenous